

Kore Savaşı ve Uzak Doğu'daki Gelişmeler

The Japanese Empire Mid - 1942

Areas Under Japanese Control

U.S.S.R.
(includes Russia)

Alaska
(U.S.A.)

Mongolia

Man-
churia

Korea

Hiroshima

Japan

Tokyo

Nagasaki

Okinawa

Iwo
Jima

Guam

Philippines

French
Indochina

Thai-
land

Burma

Malaya

Borneo

Sumatra

Java

New Guinea

Solomon
Islands

Guadalcanal

Australia

Aleutian Islands

← Farthest extent of
Japanese control

• Midway

Hawaiian
Islands

Pearl
Harbor

Marshall
Islands

Pacific Ocean

0 1,000 miles

Savaş Öncesi Kore

- Aralık 1943'te **Kahire Bildirisi'nde** "Kore'nin zamanı geldiğinde bağımsızlığını elde etmesi gerektiği" biçiminde belirsiz bir ifadeye yer verilmiştir.
- İngiltere, ABD ve Sovyetler Birliği, Yalta Konferansı'nda (Şubat 1945) kesin bir sonuca bağlamamakla birlikte Kore için "**dörtlü vesayet yönetimi**"ni görüştüler.
- Potsdam Konferansı'nda (Temmuz 1945) ise Kore'yle ilgili olarak "**Kahire Bildirisi hükümlerinin yerine getirileceği**" açıklandı.
- ▶ 9 Ağustos 1945'te Japonya'ya savaş açan Sovyetler Birliği, Kore'nin kuzey kesimine de asker çıkardı.
- ▶ Üç gün sonra ABD'nin Kore'deki Japon kuvvetlerinin teslimi konusunda yayımladığı emirde, teslim işlemlerinin 38. Paralel sınır olmak üzere Sovyet ve ABD komutanlıklarınca yürütüleceği bildirildi.
- ▶ Böylece sınırın kuzeyi Sovyet, güneyi ise ABD askeri işgali altına girdi.

Korea and 38th Parallel

Kore'nin Bölünmesi

- Bir yandan Amerikan-Sovyet müzakereleri, öte yandan Birleşmiş Milletlerin çabaları, bu iki Kore'nin birleşmesini sağlayamadı.
- Bunun üzerine Amerika, 10 Mayıs 1948 de güney Kore'de seçimler düzenledi ve bunun neticesinde de Yi Seungman'ın başkanlığında Güney Kore Cumhuriyeti kuruldu.
- Sovyetler de Kuzey Kore'de 1948 Ağustosunda kendilerine göre bir seçim düzenlediler ve onlar da kuzeyde, 9 Eylül 1948'de Kim İl-sung yönetiminde Kore Halk Cumhuriyeti'ni kurdular.
- Her iki devlet de asıl Kore'nin kendileri olduğunu ileri sürerek birbirlerinin topraklarında hak iddia etmekteydiler.

Kore Savaşı Sebepleri

- Kore Asyanın stratejik bir bölgesiydi.
- Güney Kore'de ve Japonya'da Amerikan Kuvvetlerinin bulunduğu gözönüne alınınca, Amerika'nın stratejik bakımdan kuvvetli bir durumda olduğu açıktı.
- Sovyetler, komünistler Çin'de duruma hakim oluncaya kadar sabrettiler.

Çin 1949 sonunda komünist rejimin idaresi altına girince, Sovyetlerin Asyadaki kuvvet pozisyonları iyice güçlenmiş oldu.

- Amerika'yı Asya kıtasından atmak zamanı gelmişti. Hem bu yapıldığı takdirde, Amerikanın Japonyadan da atılması kolaylaşabilirdi.

Savaşın Başlangıcı

- Bu sebeplerden dolayı, Moskova'nın talimatı ile Kuzey Kore kuvvetleri 25 Haziran 1950 sabahından itibaren Güney Kore'ye karşı saldırıya geçti.
- Bu açık saldırganlık karşısında ABD, BM Güvenlik Konseyi'ni harekete geçirerek, Birleşmiş Milletler Antlaşması hükümleri gereğince, Güney Kore'nin yardımına gönderilmek üzere, çeşitli milletlerin askerlerinden meydana gelen, fakat esas yükü Amerika'nın aldığı bir Birleşmiş Milletler Kuvveti oluşturdu. Bu kuvvetin komutanlığına Amerikalı General MacArthur getirildi.
- **Çin Müdahalesi**
- Türkiye'nin de 5000 kişiyle katkısı yaptığı BM ordusu, Kuzey Kore'nin kazanımlarını sona erdirip 38. paralelin kuzeyine geçince, Kuzey Kore'yi desteklemekte olan Çin Halk Cumhuriyeti, Ekim 1950'de "gönüllü ordusu" adını verdiği birlikleri savaşa soktu. Bu müdahale dengeleri değiştirdi. Karşılıklı başarılar elde edilse de, mücadele başladığı yer olan 38. paralel üzerinde kilitlendi. Nisan 1951'de başlayan ateşkes görüşmeleri oldukça uzun sürdü ve ancak 1953 Temmuz'unda imzalanabildi.

Savaşta Türkiye

- Türkiye Birleşmiş Milletler Kuvveti'ne bir tugaylık bir kuvvetle katıldı.

Bakanlar Kurulunun dünkü tarihî kararı

Türkiye Koreye asker gönderiyor

Dis politika

Милана Арки
Бонор Корпоратив

MEYCAN əjdadı, yuxarı partıya üzərində bəliq-digünə bəliq, bəliq bəliq vətəndaşların əliyə bəliq.

"Kann je erde in Huis zien
En nu afkanten van?" Een sy-
neta hield zijn linker hand voor
hem.

—Ecco l'infinito scale (più
infinito di 28 scale)?
Ecco da sé il primo infinito
scale.

Fakat, postmenopozal osteoporoz tedavisi dahiloların yanı sıra, bu gibi ya da/veya başka hafif osteoporoz tedavisi uygulamaları, bu nedenle, bu şekilde de değerlendirilmeli ve uygulanmalıdır, yani diğerleri!

Karantena tek yerli bir te-
marin deryas, bulundugunda
palye-baycelin, buna karsı
nı suladuktan da bir tek
eyilem. Kure buharına
leno. Kure karlı fakat ver-
gi günden bir tekne atılmış
sın, mütterek eyilemde a-
nı. İnançlı, Amerika deryas-
ına tek biryana bulunduktan
lar, bu Eyilemde Mütterek-
de bir ne kadar eyilemde
bir kure-eyilemde bir tek
güç bulunduktan

Trypete Lit'ala lita doveston
madranchi Yasi Istanbul'un an-
tiyitichas daka anay viki ol
mashin. Niz Arhiv lo, eger
berkas yaker glomomus to eger
kita to sikh dachigis tosh ad-
meyer, Koz'sin moshafas ekle-
mishvartsi Eshomus. Miflitos
vashitai yomada mafin tishi

[illegible]

AMERİKALİ SENATÖRÜN MÜHİM BEYANATI

Türk askeri, kabiliyetlidir ve ustaca dövüşür. Türk askerine güveniyoruz

Asker göndermekto Türkiye birinci gelecek olursa, Türkiye'nin ismi ve şöhreti geniş ölçüde yayılacak ve Türk bayrağı Mac Arthur karargâhında dalgalanacaktır.

Karar Birleşmiş Milletlere bildirildi

4500 mevcutlu Türk savaş birliği Koreye gönderilecek

©2002 Warner Bros. Entertainment Inc.

Hükûmetin tebliği

Birleşmiş Milletlere çekilen telgrafın
tam metnini veriyoruz

Marmarada
denizaltı yolu

Ateşkes

- Kore Savaşını sona erdirecek mütareke görüşmeleri, 1951 yılı Temmuzunda başladı. Mütareke teklifi Kuzey Kore'den geldi. Mütareke görüşmeleri iki yıl sürdü ve bu görüşmeler sırasında da çarpışmalar devam etti.
- Stalin'in 1953 Martında ölmesi ve içerdeki iktidar mücadelesi dolayısı ile, Sovyet Rusya mütarekeye razı oldu ve mütareke anlaşması 27 Temmuz 1953 de Panmunjom'da imzalandı.
- Gerek mütareke görüşmelerine, gerek mütarekenin imzasına, "gönüllüler" adına Çin Halk Cumhuriyeti de katılmıştır.

Kore Savaşı, ABD tarafından SSCB ve ÇHC destekli komünizmin yayılmasının durdurulması için verilen bir mücadele olarak görüldü. Dolayısıyla, Kore Savaşı bir yandan Soğuk Savaş içindeki Doğu- Batı gerginliğini tırmandırırken, diğer yandan da ABD'nin çevreleme politikasının Avrupa'yla sınırlı olamayacağı, komünizmin mutlaka küresel çapta çevrelenmesi görüşü ABD yönetiminde taraftar kazandı.

Uzakdoğu'da SEATO'nun Kuruluşu

ABD, Kore Savaşı devam ederken 1951'de Japonya ile bir güvenlik antlaşması imzalamıştı. Eylül 1954'te ABD, Avustralya, Filipinler, Fransa, İngiltere, Pakistan ve Tayland arasında imzalanan Manila Antlaşması'yla **Güneydoğu Asya Antlaşması Örgütü (SEATO) adlı bir askeri ittifak kuruldu**. NATO ile Kuzey Atlantik ve Avrupa'da SSCB'yi çevreleyen ABD, SEATO ile Güneydoğu Asya gelişmelerini denetleyebilmek istiyordu. Birinci Hindiçini Savaşı'nın ardından, bu bölgede komünistlerle mücadele eden yönetim veya silahlı gruplara yardım etmek ABD'nin önceliği hâline geldi.

Avrupa'da ise Kore Savaşı'nın hemen ardından 1952'de Türkiye ve Yunanistan NATO'ya kabul edildi. 1954'te Federal Almanya'nın ordu kurmasına izin verilirken, 1955'te bu ülke de NATO'ya üye olarak alındı. Aynı yıl ABD, çevrelemenin Orta Doğu'daki ayağı olarak Bağdat Pakti'nı kurdurttu.

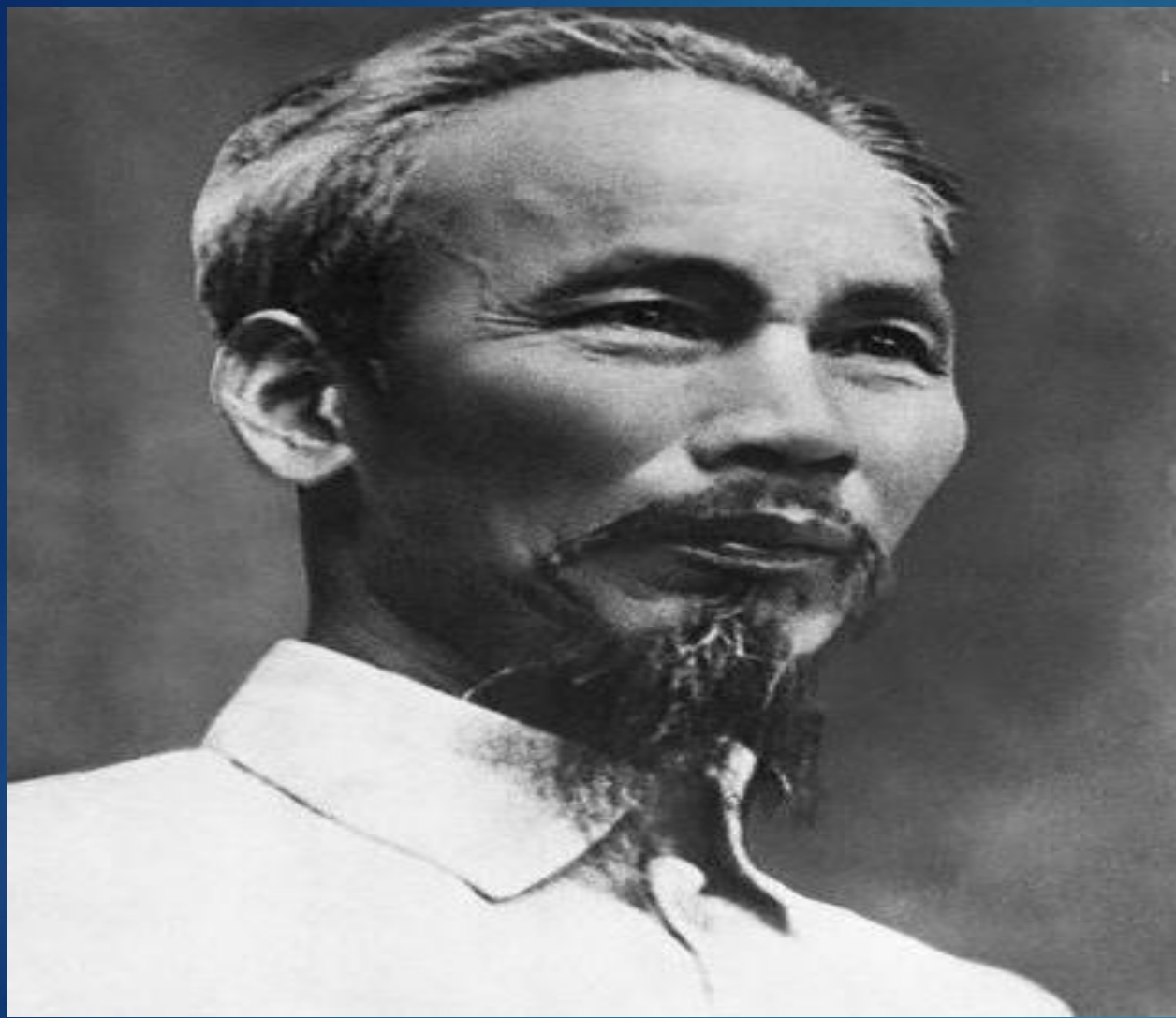
Diğer yandan, 1949'da atom bombasına sahip olan SSCB ile bir yarışa girişen ABD, 1952'de ilk hidrojen bombası denemesini yaptı. Bir yıl sonra da SSCB hidrojen bombası üretmeye başladı. Böylece Kore Savaşı'nın hemen ardından, ABD ve SSCB arasında nükleer silahlanma yarışı da hız kazandı.

VIETNAM SAVAŞI

SAVAŞIN ARKA PLANI

- ▶ II. Dünya Savaşı sırasında Vietnam, Japonya tarafından işgal edildi. Vietnam bundan önce 19. yüzyıldan beri Fransız sömürgesiydi.
- ▶ Bu işgal üstüne Ho Chi Minh, hem Japon işgaline hem de Fransız sömürge yönetimine karşı olarak Viet Minh'i kurdu.
- ▶ Japonya, 1945'te savaşı kaybetmesinin ardından Vietnam'dan çekildi.
- ▶ Bunu değerlendirmek isteyen **Viet Minh kuvvetleri** harekete geçti ve kuzeydeki Hanoi şehrini ele geçirerek **Vietnam Demokratik Cumhuriyeti'ni** kurdu ve Ho'yu başkan ilan etti.
- ▶ Bölgedeki kontrolü tekrar ele almak isteyen **Fransızlar** Vietnam'ın son imparatoru Bao Dai'yi destekleyerek 1949'da güneydeki Saygon kenti başkent olacak şekilde **Vietnam Devleti'ni** kurdu.
- ▶ Viet Minh güçleri 1954'e kadar Vietnam'ın kontrolü için Fransızlarla savaştı.
- ▶ 1954'te Dien Bien Phu muharebesini kaybeden Fransa'nın bölgedeki askeri etkinliği sonlanmış oldu ve Cenevre Konferansı'nda izleyen antlaşmalarla Vietnam bölgesi 17. enlem sınır olacak şekilde Kuzey ve Güney olmak üzere iki kısma ayrıldı.

HO CHI MINH

b

1. Çinhindi Savaşı (1945–54)

- Komünistlerin ellerindeki yerler (1950)
- 1954'e kadar Komünistlerin aldığı yerler
- 1954'te Fransızların teslim oluşu
- 1954'teki ateşkes sınırını (1955).
- 1955'te Vietnam Demokratik Cumhuriyeti.

SAVAŞIN BAŞLANGICI

- ▶ Yukarıda bahsedildiği gibi 1954'te ABD öncülüğünde Asya'daki komünist harekete karşı SEATO kurulmuştu. ABD, İngiltere, Fransa, Avustralya, Yeni Zelanda, Pakistan, Filipinler ve Tayland bu örgütün üyeleri idi.
- ▶ 1955'te anti-komünist Ngo Dinh Diem'in Bao'dan Güney Vietnam'ı devralması ve Ho Chi Minh'in gerillalarını güneyden çekmemesi gerilimi iyice tırmandırdı.
- ▶ 1955'te Amerikan başkanı Dwight D. Eisenhower resmi olarak Güney Vietnam'a ve Diem'e desteğini açıkladı. ABD'nin desteğiyle Güney Vietnam kuvvetleri, güneydeki Ho sempatizanlarını tutuklamaya başladı.
- ▶ 1957'de Diem karşıtları tutuklamalara tepki olarak Kuzey Vietnam desteğiyle beraber Güney'le aktif olarak savaşmaya başladı.
- ▶ 1960'da Güney Vietnam içindeki Diem karşıtları birleşerek **Vietkong** denilen Vietnam Ulusal Kurtuluş Cephesi'ni kurdu.
- ▶ Vietnam Kurtuluş Cephesi bağımsız olduğunu ve birçok üyesinin komünist olmadığını söylese de, genel görüş Kuzey Vietnam'a bağlı bir kukla örgüt olduğu yönündeydi.

VIETKONG

- ▶ 1957'de Diem karşıtları tutuklamalara tepki olarak Kuzey Vietnam desteğiyle beraber Güney'le aktif olarak savaşımaya başladı.
- ▶ 1960'da Güney Vietnam içindeki Diem karşıtları birleşerek Vietkong da denilen **Vietnam Ulusal Kurtuluş Cephesi**'ni kurdu.
- ▶ Vietnam Kurtuluş Cephesi bağımsız olduğunu ve birçok üyesinin komünist olmadığını söylese de, genel görüş Kuzey Vietnam'a bağlı bir kukla örgüt olduğu yönündeydi.

DOMİNO TEORİSİ

- Bu sıralarda Amerikan hükümetinin geliştirdiği Domino Teorisi'ne göre Güneydoğu Asya'daki devletlerden birinin komünizme düşmesi halinde, diğer devletlerin de hızla bunu takip edeceği düşünülüyordu.
- 1961'de ABD başkanı John F. Kennedy Vietnam'a bir ekip göndererek ABD'nin doğrudan müdahalesi için bir rapor hazırlattı.
- 1962 yılına kadar Güney Vietnam'a 9000'den fazla Amerikan askeri sevk edildi. Daha öncesinde bu sayı 800 civarıydı.
- 1963'te Güney Vietnam lideri Diem ve kardeşi (Kennedy suikastinden 3 hafta önce) kendi generalleri tarafından devrildi ve öldürüldü.
- Bunun üstüne yeni ABD başkanı Lyndon B. Johnson ABD'nin Güney Vietnam'a desteğini artırma kararı aldı.

TONKIN KÖRFEZİ OLAYI

- ▶ 1964'te Kuzey Vietnam torpido botlarının iki ABD gemisine saldırması haberiyle beraber, ABD kongresinde Tonkin Körfezi Kararnamesi'nin onaylandı ve Kuzey Vietnam hedefleri bombalanmaya başlandı.
- ▶ 1965'te Lyndon Johnson halkın çoğunlukla desteğiyle ABD kuvvetlerini Vietnam Savaşı'na sokma kararı aldı. Aynı yılın Temmuz'una kadar 100.000, 1966 yılının sonuna kadar da toplam 200.000 Amerikan askeri Vietnam'da savaşıyordu.
- ▶ ABD'nin yanı sıra Güney Kore, Tayland, Avustralya ve Yeni Zelanda da Güney Vietnam'a asker göndermeye başladı.
- ▶ 1967 Kasım'ında Vietnam'daki Amerikan askeri sayısı 500.000'e yaklaşıyordu. Bu tarihe kadar 15.000'e yakın Amerikan askeri de hayatını kaybetmişti.
- ▶ Savaş uzadıkça Vietnam'daki ABD kuvvetleri arasında sorunlar baş gösterdi. (1966-1973 arasında toplamda 500.000'e yakın ABD ordu personeli görevden ayrılmıştır.)
- ▶ Savaş döneminde ortaya çıkan bazı fotoğraflar ve Tonkin Körfezi Olayı'nın kurmaca olduğu düşüncesi halkın savaşın gerekliliğini sorgulamaya başlamasına yol açtı.

BİR AMERİKAN ASKERİ GÜNEY VIETNAM KUVVETLERİNİ EĞİTİYOR

TET SALDIRISI VE MY LAI KATLIAMI

- 1968'de Amerikan kuvvetlerinin yaşadığı problemleri değerlendirmek isteyen Kuzey Vietnam Tet Saldırısı adı altında 70.000 kişilik bir güçle güneydeki güçlere karşı saldırıya geçti.
- Saldırı geri püskürtülse bile Amerikan güçleri büyük kayıp verdi ve dönemin başkanı Johnson'ın Kuzey Vietnam'la anlaşma yolları aramasına sebep oldu.
- Aynı yıl ABD kuvvetlerinin My Lai köyünde 400 sivil öldürmesi gerilimin artmasına ve savaş karşıtı protestoların daha da güçlenmesine yol açtı.

SAVAŞIN SONU

- Barış görüşmeleri tıkanmış haldeyken, ABD'de Richard Nixon başkan seçildi ve politika değişikliğine giderek, hava saldırılarını ve silah desteğini artırmaya ancak kara kuvvetlerini azaltmaya karar verdi. (Nixon Doktrini)
- 1970'te Amerika ve Güney Vietnam Kamboçya'yı işgal ederek burada bulunan Kuzey Vietnam kaynaklarını yok etmeyi hedefledi. Aynı zamanda Güney tek başına Laos'a girmeye çalışsa da Kuzey tarafından geri püskürtüldü.
- 1972'de güneye yaptığı bir saldırı girişimi başarısız olan Kuzey Vietnam barış antlaşması teklifinde bulundu ancak Saygon yönetimi bunu reddetti.
- 1973'te Amerika ve Kuzey Vietnam ikili bir anlaşmayla ateşkes yaptı ancak Kuzey ve Güney Vietnam arasındaki savaş 2 sene daha sürdü.
- 1975'te Kuzey güçleri Saygon'a girdi ve şehre 1969'da ölen Ho Chi Minh'in adı verildi.
- 1976'da **Vietnam Sosyalist Devleti** kuruldu ancak sonraki 15 sene boyunca bölgede Çin ve Kamboçya ile gerilim devam etti.
- Toplamda 21 yıl süren savaşta 4 milyondan fazla sivil hayatını kaybetti.
- ABD başta olmak üzere dünya kamuoyunda savaş karşıtı hareketler güç kazandı.
- ABD'nin büyük asker kaybı ve canlı dönen askerlerin de birçoğunun intihar etmesi, savaş politikalarının sorgulanmasına yol açtı.
- Sovyet-Çin ilişkileri beklenenin aksine kötüye gitti ve yumuşama süreci hızlandı.

SOĞUK SAVAŞ DÖNEMİ'NDE TÜRKİYE DIŞ POLİTİKASI

-
- İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Türkiye'nin dış politikasına hakim olan esas mesele, daha savaş sırasında tahmin ettiği gibi, savaş sonrası Avrupa dengesinde meydana gelen boşluklardan yararlanan ve bütün ağırlığı ile Türkiye üzerine de çöken **Sovyet emperyalizmine karşı güvenliğini sağlama endişesi** olmuştur.
  - Türkiye NATO'ya girmekle bu güvenliğe kavuşmuş ise de, Doğu Asya'da Çin Halk Cumhuriyeti'nin ortaya çıkması neticesi, Kore Savaşı ile milletlerarası komünizmin dünyanın çok geniş bir alanında tehlike yaratması karşısında, Türkiye kendi güvenlik sistemini genişletme yoluna gitmiş ve Balkan ve Bağdat ittifaklarının kuruluşunda aktif bir rol oynamıştır.

Türkiye'nin NATO'ya Katılması

- ▶ 1945-1946 yıllarında Sovyetlerin bir yandan Türkiye'nin doğu Anadolu topraklarını resmen istemesi ve öte yandan da Boğazlara yerleşmek hususundaki isteklerini resmen açıklaması, Türkiye Cumhuriyetini, Milli Mücadeleden beri en kritik safhaya sokmakta idi.
- ▶ Egemenlik ve toprak bütünlüğüne karşı yönelen bu tehlike karşısında Türkiye; Sovyet Rusya karşısında gerçekten bir denge unsuru olabilecek bir kuvvete dayanmak ve böyle bir kuvvetin ittifakını elde etmek zorunda bulunuyordu.
- ▶ Daha savaşın ortalarından itibaren Türkiye şunu açık olarak gördü ki, Mihver savaşı kaybedecektir ve özellikle Almanya'nın yenilgisi Avrupa dengesinde büyük bir boşluk meydana getirecektir. Bu boşluktan da Sovyet Rusya yararlanacaktır.
- ▶ Sovyet emperyalizmi ve bu emperyalizmin kendisine yönelen tehdit ve tehlikeleri karşısında Türkiye için en iyi yol, Sovyet Rusya'dan çok daha güçlü bulunan Birleşik Amerika'ya dayanmaktır. İşte savaşın son yıllarından itibaren Türk dış politikasının yöneldiği doğrultu bu olmuştur.
- ▶ Nisan 1949 da NATO'nun kurulması ve bu ittifak sistemi ile Birleşik Amerika'nın kolektif ittifak sistemini benimsemesi, şüphe yok ki, en fazla Türkiye için ferahlatıcı olmuştur. Bunun için Türkiye, kurulduğu günden itibaren bu ittifak sistemine katılıp, Birleşik Amerika'nın ittifakına sahip olmak için çaba harcamıştır.

- Birleşik Amerika'nın itirazı olmadığı halde, NATO'nun küçük üyeleri ile İngiltere, bu işe en fazla itiraz edenlerin başında geldi. Norveç, Danimarka, Hollanda, Belçika gibi küçük devletler, Sovyet tehdidine en fazla ve en ağır şekilde maruz bulunan Türkiye'nin NATO'ya katılması halinde, Sovyetlerin buna sert bir tepki göstererek, hemen bir savaş yoluna gitmesinden korktular.
- 25 Haziran 1950 de patlak veren Kore Savaşına Türkiye, Birleşmiş Milletler emrine bir tugaylık bir kuvvet vermek suretiyle, en geniş ve en aktif bir şekilde katılan bir kaç devletten biri oldu.

- Kore savaşlarında Türk askerinin gösterdiği kahramanlık ve mücadele azmi, her türlü övgünün üstündeydi. Kore'de Türk askeri Türk Milletinin savaş değerini belirgin bir şekilde ispat ettiği için, Türkiye'nin NATO üyeliğine yapılan itirazlar da bertaraf edilmiş oldu. Görüldü ki, Türkiye'nin NATO'ya katılması ancak bir kazanç teşkil edecekti.

- 1951 Eylölünde Ottawa'da toplanan NATO Bakanlar Konseyi, 21 Eylöl 1951 de yayınladığı bildiride, Türkiye ile Yunanistan'ı da NATO'ya katılmaya davet etmeye karar verdiğini açıkladı.
- Türkiye Büyük Millet Meclisi de, 19 Şubat 1952 de, Türkiye'nin NATO'ya katılmasına karar verdi. Bu şekilde Türkiye Sovyet tehdidine karşı, sadece Birleşik Amerika'nın değil, diğer 13 ülkenin de ittifakını elde etmek suretiyle güvenliğini sağlamış olmaktaydı.

Balkan İttifakı

- ▶ NATO'nun üyeliği Türkiye'nin dış politikasında aktif bir devir açmıştır. Bundan sonra Türk dış politikası, Orta Doğu ve Doğu Akdeniz bölgesindeki güvenlik ve savunma sistemlerinin daha da pekiştirilmesine yönelmiş ve bu çabalarda Türkiye birinci planda rol oynamıştır.
- ▶ Türkiye'nin NATO'ya katılması Sovyetleri sinirlendirmiş ve 13 Kasım 1951 de Türk Hükümetine verdikleri bir notada, doğrudan doğruya kendilerine yöneltilmiş olan bu "saldırgan" bloka Türkiye'nin katılmasıyla ve "emperyalist" Amerika'ya topraklarında üs vermesiyle doğacak sorumluluğun, doğrudan doğruya Türk Hükümetine ait olacağını bildirmişlerdi.
- ▶ Türkiye'nin NATO'ya katılması, Sovyetlerin Türkiye'ye karşı davranışlarını yumuşatacağı yerde, daha da sertleştirmekte ve Sovyetler Türk-Sovyet münasebetlerine bir tehdit yöneltmekteydi.

- Türkiye tarafından harcanan çabaların ilk olumlu sonucu 28 Şubat 1953 de Ankara'da, Türkiye, Yunanistan ve Yugoslavya arasında bir Dostluk ve İşbirliği Antlaşması'nın imzası olmuştur. Bu antlaşma bir ittifak değildi, lakin ittifaka doğru önemli bir adım atıyordu.
- Türk Hükümeti, bu işbirliği ve dostluk antlaşmasını gerçek bir ittifak haline getirmek için, çabalarına 1953 ve 1954 yıllarında da devam etti.
- 9 Ağustos 1954 de Yugoslavya'da Bled'de, Türkiye, Yunanistan ve Yugoslavya arasında Balkan ittifakı imzalandı. 20 yıl için yapılmış olan bu ittifaka göre, taraflardan herhangi birine veya daha fazlasına yöneltilen bir saldırı, hepsine birden yöneltilmiş sayılacak ve saldırıya karşı kollektif bir savunma kuracaklardı. Ayrıca, üç devletin dışişleri bakanlarından meydana gelen bir Daimi Konsey kurulacaktı.

Balkan Paktı tahakkuk ediyor Atina görüşmeleri tam bir anlaşma içinde sona erdi

Üç memleket arasında Balkan savunması ile ilgili bir pakt imzalamak üzere önümüzdeki ay bir toplantı yapılacak

Balkan Dostluk Paktı Ankarada imzalandı

Pakt, Birleşmiş Milletler prensiplerine ve sulh ideallerine bağlı üç memleket arasındaki mevcut işbirliği zihniyetinin bir ifadesidir

Hariciye köşkünde saat 11 de yapılan imza törenini müteakip üç Dışişleri Vekili Balkan Paktının taşıdığı manayı belirten birer nutuk irad ettiler

- Balkan İttifakı ile NATO'nun sağ kanadının ve özellikle Balkanlar cephesinin adamakıllı kuvvetlendirilmiş olduğu bir gerçektir. Fakat bu nitelik ancak bir görüntüden ibaretti ve ittifak sağlam temellere oturmamıştı. Bundan ötürü, ittifaktaki imzaların mürekkebi kurumadan, 1955 ilkbaharından itibaren Balkan İttifakı gücünü kaybetmeye başladı.
- Bununla beraber, bu ittifakın etki ve değerini kaybetmesinde asıl sorumluluk Yunanistan'a düşmektedir.

Bağdat Paktı

- ▶ 1955 yılından itibaren nasıl Balkan ittifakı sarsılmaya başlamış ise, Türkiye'nin 1955 Şubatında meydana getirdiği Bağdat Paktı da aynı şekilde önemli sarsıntılar geçirmiştir.
- ▶ Türkiye, 1954 Ağustosunda Balkan İttifakını gerçekleştirir gerçekleştirmez hemen arkasından, yine 1954 yazından itibaren bir de Orta Doğu'da bir savunma ittifakı sistemi meydana getirmek için faaliyete geçti.
- ▶ Fakat bu faaliyetin esas kaynağını, Birleşik Amerika Dışişleri Bakanı John Foster Dulles'in bir tasarısı teşkil ediyordu. Ancak çeşitli nedenlerle bütün Orta Doğu'yu kapsayacak bir savunma sisteminin kurulması için gerekli ortamı bulamadı.

- Fakat Türkiye, Amerika tarafından terkedilen bu fikrin peşini bırakmadı. 27 Temmuz 1954 de, İngiltere ile Mısır arasındaki Süveyş anlaşmazlığını sona erdiren antlaşma parafe edildi ve bu antlaşma 19 Ekim 1954'de de imzalandı.
- Bu antlaşmanın ilgi çeken tarafı, 17 Haziran 1950 tarihli Arap Ligi Devletleri Ortak Savunma Antlaşmasını imzalayan devletlerden birine veya Türkiye'ye, silahlı bir saldırı olması halinde, İngiltere'nin Süveyş kanalına asker sokmak hakkını kazanmasıydı.
- Antlaşmanın bu hükmünün ve Mısır'ın da bu hükme rıza göstermesinin, Türkiye'yi, Orta Doğu Savunma sisteminin kurulması hususunda büyük ümitlere sevk ettiği anlaşılmaktadır.

- Irak ile Türkiye'nin bir Orta Doğu savunma teşkilatı kurma teşebbüsleri, başta Mısır olmak üzere Arap devletleri tarafından tepki ile karşılandı. Çünkü, İngiliz-Mısır Süveyş antlaşmasının parafe edilmesinden sonra, Mısır, kendi liderliği altında bir Arap devletleri bloku kurmak üzere diplomatik faaliyetini birdenbire arttırmıştı.
- Türkiye ile Irak'ın Mısır'dan önce davranarak, bir Orta Doğu güvenlik teşkilatı kurmak için harekete geçmeleri Başkan Nasır'ın kendi liderliği altında gerçekleştirmek istediği Arap blokunu engelleyici nitelikte ve daha da önemlisi, Mısır'ın liderliğini köstekleyici nitelikte idi. Bunun için Mısır'ın tepkisi sert oldu. Kurulacak olan güvenlik teşkilatına katılmayacağını hemen açıkladı.

- Bu durum karşısında Türkiye ve Irak 24 Şubat 1955 de Bağdat Paktı'nı imza ettiler. Taraflar arasında "güvenlik ve savunma" konusunda işbirliği yapılmasını öngören bu Pakt'ın 5'inci maddesine göre, bu Pakt'a her devlet katılabilirdi.
- Yalnız şu şartla ki, bu devletin ya bir Arap Ligi üyesi olması veya taraflarca "tanınmış" olması gerekmektedir. Bunun anlamı şuydu ki, İsrail için bu Pakt'a katılma imkanı yoktu. Çünkü bir Arap devleti olan Irak İsrail'i tanımamıştı.
- 4 Nisan 1955 de İngiltere, 23 Eylül 1955 de Pakistan ve 3 Kasım 1955'de de İran Bağdat Paktı'na katıldılar.

KIBRIS MESELESİ

- Yunanistan daha İkinci Dünya Savaşı'nın sonundan itibaren Kıbrıs meselesini kurcalamaya başlamış ve bu adayı kendisine ilhak etmek için faaliyete geçmiştir.
- Kıbrıs adasında 120 bin Türk'ün bulunması dolayısıyla, Yunanlıların Enosis davası tabiatıyla Türkiye'yi yakından ilgilendirdi.
- Türk Hükümeti, 1955 yazına kadar meseleye adeta sırt çevirmiştir. Çünkü bu yıla gelinceye kadar Türkiye için en önemli dava, Sovyet ve komünist emperyalizmine karşı güvenliğini garanti altına almaktı. Ancak 1952 Şubatında Türkiye NATO'ya katıldıktan sonra, Türkiye'nin bu hayati davası gayet tatmin edici bir çözüm yoluna ulaşmış olmaktaydı ve dolayısıyla Türkiye için bu davanın üstüne düşme imkanı mevcuttu.

-
- Türk Hükümetine göre, adanın statükosunun korunması, Doğu Akdeniz'deki genel barış düzeni için olduğu kadar, ilgili tarafların menfaatleri bakımından da faydalı ve gerekliydi. Türkiye adanın İngiltere'nin elinde kalması taraftarıydı.
  - Yunanistan Kıbrıs meselesini her yıl Birleşmiş Milletlere götürmekten geri kalmamıştır. Birleşmiş Milletler ise bu dikenli meselede kesin bir formül kararı almaktan kaçınmış ve meselenin Türkiye, İngiltere ve Yunanistan arasında müzakere yolu ile çözümlenmesi fikrini benimsemiştir

- Türk-Yunan ve Yunan-İngiliz münasebetlerinin gerginleşmesi sebebiyle bir yandan Birleşik Amerika'nın, bir yandan da NATO'nun aracılık ve baskıları ile, Türkiye ile Yunanistan ikili müzakerelere girişmişler ve iki devletin başbakanları arasında 5-11 Şubat 1959 da Zürich'de yapılan görüşmelerde bağımsız bir Kıbrıs Cumhuriyeti kurulmasına karar verilerek, bu bağımsız devlet içinde Kıbrıs Türk Toplumunun hürriyet ve yaşama haklarını garanti altına alan anayasa esasları ile, diğer ilgili anlaşmalar tespit edilmiştir.
- Bu anlaşmalar, 19 Şubat 1959 da Londra'da, Türkiye, Yunanistan ve İngiltere ile Kıbrıs Türk ve Rum toplumlarının temsilcileri tarafından imza edilmiştir.

- 1960 Kıbrıs anayasasına göre, Lefkoşe, Limasol, Magusa, Baf ve Larnaka'da, bu beş büyük şehirde, Türkler ve Rumların ayrı belediyeleri olacaktı. Kıbrıs Türk toplumu, Makarios'un bu tutumu karşısında, 29 Aralık 1962'de yaptığı bir açıklamada, 1 Ocak 1963'ten itibaren beş büyük şehirde kendi belediyelerini işletmeye karar verdiklerini açıkladılar. Buna karşılık, Makarios hükümeti, Türklerin kuracağı belediyeleri tanımayacağını ve beş büyük şehir belediyesinin hükümet kontrolü altına alındığını bildirdi.
- Türkiye'nin bu kararlı tutumu Makarios ve Kıbrıs Rumlarını kuvvet ve zorbalık yoluna sevk etti ve Rumlar Lefkoşe'de 24 Aralık 1963 günü Türklere saldırarak 24 Türkü şehit ettiler ve 40 Türkü de yaraladılar. Bu hadise, Türkleri yok etme planının bir başlangıcı idi. Katliamı durdurmak amacı ile Türk jetleri 25 Aralık günü Lefkoşe üzerinde uçmaya başladı. 650 kişilik Türk askeri birliği de karargahından çıkarak Lefkoşe'nin Türk kesimini koruma altına aldı.
- Diğer taraftan Türkiye, Garanti Antlaşması gereğince Yunanistan ve İngiltere'yi harekete geçirdi ve üç devlet önce, ortak bir kuvvetle Lefkoşe'deki çarpışmaları durdurmak üzere iki taraf arasına girdi (Yeşil hat). Ayrıca, İngiltere'nin teklifi üzerine, Türkiye ve Yunanistan ile, Türk ve Rum toplumlarının temsilcilerinin katılımı ile 15 Ocak 1964'de Londra'da bir konferans toplandı. 21 Ocakta fiilen kesilen bu konferans hiç bir netice vermedi.